

Üniversite Öğrencilerinin Teknolojiye Hazır Bulunuşluk Düzeyi ve Kişilik Özellikleri Arasındaki İlişki: Erciyes Üniversitesi Örneği

Ebru SÖNMEZ* & Hanife AKGÜL**

Özet

Bu çalışmanın amacı, üniversite öğrencilerinin teknolojiye hazır bulunuşluk düzeyi ile kişilik tipleri arasındaki ilişkiyi incelemektir. Öğrencilerinin teknolojiye hazır bulunuşluk düzeylerini ölçmek üzere, Parasuraman tarafından geliştirilen Teknolojiye Hazır Bulunuşluk İndeksini (TRI) temel alarak Yen'in uyarlamış olduğu 18 ifadeden oluşan TRI kullanılmıştır. Bu indekste teknolojiye hazır bulunuşluk düzeyleri "yenilikçilik", "güvensizlik", "huzursuzluk" ve "iyimserlik" olmak üzere dört boyutta incelenmiştir. Ayrıca, öğrencilerin kişilik tiplerini ölçmek için Holland'ın oluşturduğu "gerçekçi", "araştırmacı", "sanatçı", "sosyal", "girişimci" ve "geleneksel" gibi altı farklı kişilik tipi temel alınarak, Pilavcı tarafından uyarlanan 42 ifadeden oluşan ölçek kullanılmıştır. Anket formu aracılığı ile elde edilen veriler uygun bir istatistik programı ile analiz edilmiştir.

Çalışma kapsamında oluşturulan modelleme sonucunda teknolojiye hazır bulunuşlukta "iyimserlik" faktör grubu, kişilik tiplerinde ise, "geleneksel" kişilik tipi 1. faktör grubu olarak ilk sırada yer almaktadır. Teknolojiye hazır bulunuşlukta "rahatsızlık" boyutunun kişiliğin boyutları ile anlamlı bir ilişkisi olmadığı, teknolojiye hazır bulunuşlukla ilgili diğer değişkenlerin ise kişilikle ilgili değişkenlerce açıklanabildiği sonucuna ulaşılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Hazır Bulunuşluk, Teknolojiye Hazır Bulunuşluk (THB), Kişilik, Teknoloji Kabul Teorisi (TKT), Yenilikçilik.

Relationship Between Technology Readiness Level and Personality Characteristics at the College Students: Erciyes University Sample

Abstract

The aim of this study is to examine the relationship between the technology readiness level and personality types of the college students. In order to measure the level, The Technology Readiness Index (previously formulated by Parasuman)

* Yrd. Doç. Dr., Erciyes Üniversitesi Uygulamalı Bilimler Yüksekokulu, İnsan Kaynakları Yönetimi Bölümü, ebrusonmez@erciyes.edu.tr

** Öğr. Gör., Erciyes Üniversitesi Develi Hüseyin Şahin MYO., Çocuk Bakımı ve Gençlik Hizmetleri Programı, hakgul@erciyes.edu.tr

which consists of 18 items and was adapted by Yen based on the work of Parasuman was used. In this index the readiness levels were viewed in four dimensions: innovation, insecurity, discomfort and optimism. Besides, so as to measure the personality types of students, the scale which consists of 42 items and was adapted by Pilavcı based on the work of Holland who identified six different types of personalities like, realistic, researcher, artist, entrepreneur, social, traditional was used. The data obtained via the questionnaire was analysed by using an appropriate statistic program.

As a result of modelling within the study, "optimism" factor group is ranked in the first line in readiness level and "traditional" is ranked in the first line in personality types. It was concluded that discomfort is not meaningfully associated with the other personality types, nevertheless the other items related to readiness could be explained by the ones about personality.

Key Words: Readiness, Technology Readiness (TR), Personality, Technology Acceptance Theory (TAM), Innovation.

---

1. GİRİŞ

Tüketicilerin teknoloji temelli ürünleri veya hizmetleri kullanmaya olan eğilimi, özellikle hizmet sektöründe yaşanan gelişmelere bağlı olarak pazarlarda meydana gelen yapısal değişiklikler nedeniyle önem arz etmektedir. Bu nedenle yenilikçi tüketiciler işletmeler için önemli bir pazar segmenti oluştururlar. Bu tüketicilerden elde edilen gelir, birçok işletme için önemli bir rol oynamaktadır. Fakat bazen tüketiciler teknoloji temelli ürün veya hizmetleri kullanmaya şüphe ile bakabilir ve bu ürün veya hizmetlerin kullanımını reddedebilir. Bireylerin teknolojiyi kullanmayı niçin kabul ettikleri veya reddettiklerini anlamanın bilgi sistemleri araştırmalarında en zorlu konulardan biri olduğu bilinmektedir, Bu konuyla ilgili Goodwin (1987), bireylerin ihtiyacı olan bir sistemi tasarlamak için, kullanıcıların niyetlerini, uzmanlık düzeylerini, sistemi kullanmak için bekledikleri süreyi ve ihtiyaçlarının nasıl değiştiğini ve nasıl deneyim kazandıklarını anlamak gerektiğini belirtmiştir¹. Literatürde, tüketicilerin teknoloji ile ilgili önceki deneyimlerinin, yeni teknolojileri kullanmadaki davranış ve tutumlarını olumlu yönde etkilediği bunun ise, tüketicilerin yeni teknolojileri kullanmada kendine güvenini ve yeteneğini artırdığı², onları motive ettiği ve yeni teknoloji kullanımına karşı daha tutarlı davranışlar sergiledikleri ifade edilmektedir³.

---

1 Nancy C. Goodwin, "Functionality and Usability", Communications of the ACM, Vol. 30 Issue: 3, March 1987, p.232, <http://mis.njit.edu/ullman/cis465/Articles/Goodwin.pdf>, (Erişim Tarihi: 15. 06. 2013).

2 Tamar Levine and Smadar Donitsa-Schmidt, "Computer Use, Confidence, Attitudes, and Knowledge: A Causal Analysis", Computers in Human Behavior, Vol.14, Issue: 1, January 1998, p.138, <http://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S0747563297000368>, (Erişim Tarihi: 15. 06. 2013).

3 Matthew L. Meuter et al., "Choosing Among Alternative Service Delivery Modes: An Investigation of Customer Trial of Self-Service Technologies", Journal of Marketing, Vol. 69, No.2 (Apr. 2005), p.70, <http://journals.ama.org/doi/abs/10.1509/jmkg.69.2.61.60759>, (Erişim Tarihi: 20. 06. 2013).

Bunların yanı sıra, literatürde çeşitli sınıflandırmalarla incelenen kişilik tiplerinin de teknolojiyi kullanma veya reddetmede önemli bir değişken olarak dikkate alınması gereklidir. Bu bağlamda, çalışmada Holland'ın oluşturmuş olduğu altı farklı kişilik tipi temel alınarak, farklı bölümlerde okuyan bireylerin teknolojiye hazır bulunuşluk düzeyleri arasındaki ilişki incelenecektir.

2. KURAMSAL ÇERÇEVE

2.1. Teknolojiye Hazır Bulunuşluk (TR)

Bireyin bir işi yapabilmesi ve yeni davranışı öğrenmesi için gereken olgunluğa erişmesinin yanı sıra gerekli bilgi ve becerileri kazanmış olması gerekir. Hazır bulunuşluk; en basit ve yalın şekliyle; herhangi bir etkinliği yapmaya bilişsel, duyuşsal, sosyal ve psikomotor olarak hazır değildir. Ertürk, hazır bulunuşluk kavramını; bireyin "eğitim pazarına" getirdiği özelliklerin tümü, olarak ifade etmektedir.⁴ Literatürde hazır bulunuşluk her ne kadar eğitim ve öğretimle ile ilişkilendirilmiş olsa da farklı yaklaşımlarla da ilişkilendirilmiştir. Örneğin, Davis (1989), yönetim bilişim sistemleri literatüründe çok kullanılan Teknoloji Kabul Teorisini (Technology Acceptance Model – TAM) Sebep Hareketler Teorisine (TRA) dayandırarak geliştirmiştir. Davis (1989) özellikle bireylerin internet üzerinden alışveriş yapma niyetlerini belirlemeye yönelik olarak, bilgi teknolojileri kullanıp, kullanmama davranışının birey davranışından etkilendiğini savunmaktadır⁵. Şöyle ki, TRA modelinin önemli yapı taşları, niyet ve davranışları belirleyen tutumları tespit etmek için kullanılan belirgin inançlardır. TRA tüketici davranışı, teknoloji kabulü, sistem kullanımı ve çeşitli insan davranışlarında başarılı bir şekilde uygulanmıştır. TAM ise, algılanan kullanılabilirlik ve algılanan kullanım kolaylığı arasında bir bağ kurar ve bu iki faktörün, kullanıcıların tutumları ve niyetlerini etkilediği ve teknolojiye uyum davranışını belirlediğini ileri sürer⁶. Başka bir ifade ile TAM, teknolojiyi kullanmada direnç ve kabul nedenlerini anlamak, kullanıcıların yenilik ve değişikliklere verecekleri cevapları tahmin etmek ve sistemdeki değişimle gerçek kullanımdaki gelişmeyi incelemek amacıyla kullanılmaktadır. TAM, yeniliğin yayılması perspektifiyle 1983 yılında Rogers tarafından bilgi teknolojilerinin kullanımı ve uyum konusunu ile ilişkilendirilerek de incelenmiştir. Bu araştırmada, kişisel kullanıcı karakteristikleri, bilgi kaynakları ve iletişim kaynakları ve yenilik özellikleri gibi unsurlar bilgi teknolojilerini kullanma ve uyumun belirleyicileri

4 Nuray Senemoğlu. *Gelişim, Öğrenme ve Öğretim*. (Ankara: Özsen Matbası,1998), s.14. Ayten Ulusoy, *Gelişim ve Öğrenme*. (Ankara: Anı Yayıncılık, 2006), s.3.

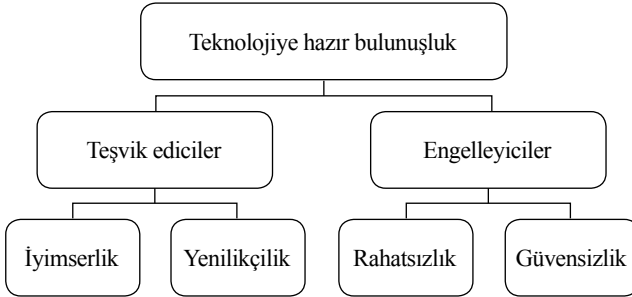
5 Aykut Hamit Turan, "İnternet Alışverişi Tüketici Davranışını Belirleyen Etmenler: Planlı Davranış Teorisi (TPB) ile Ampirik Bir Test", *Doğuş Üniversitesi Dergisi*, Cilt 12, Sayı 1, 2011, s. 130, <http://web.b.ebscohost.com/ehost/> (Erişim Tarihi:05.08.2015).

6 Fred D. Davis, "Perceived Usefulness, Perceived Ease of Use, and User Acceptance of Information Technology", *MIS Quarterly*, Vol. 13, No. 3, Sep., 1989, p.321, <http://www.jstor.org/stable/249008>, (Erişim Tarihi: 15 Haziran 2013). Fred D. Davis, Richard P. Bagozzi and Paul R. Warshaw, "User Acceptance of Computer Technology: A Comparison of Two Theoretical Models", *Management Science*, Vol.35, No.8, Aug.,1989, p.983, <http://www.jstor.org/stable/2632151>, (Erişim Tarihi: 16.06. 2013).

olarak dikkate alınmıştır⁷. Bu doğrultuda Moore ve Benbasat, yaptıkları çalışmada, niyetler ve yenilikler literatürünü, planlı davranış teorisi (TRA) kavramlarını ve algılanan yenilik özelliklerini kombine ederek incelemiştir⁸.

Mick ve Fournier (1998) yapmış oldukları çalışmada tüketicilerin kontrol/ kaos, özgürlük/ köleleştirme, yeterlilik/ yetersizlik, yeni/ eski, verimlilik/ verimsizlik, yerine getirmek/ ihtiyaçlar yaratmak, benzeşme/ ayırma ve bağlama/ çözülme gibi sekiz teknoloji paradoksuyla karşı karşıya kaldıklarını ifade etmişlerdir. Bu paradoksa göre tüketiciler teknolojiden olumlu veya olumsuz olarak etkilenebilmektedir⁹. Teknoloji ile ilgili olumlu ve olumsuz duygular bir arada olabilmesine rağmen, bu iki tip duygunun görece baskınlığı bireyden bireye farklılık gösterebilmektedir. Aslında bireyler, teknolojiye karşı, bir yandan güçlü olumlu duygular beslerken diğer yandan çok olumsuz duygularla çevrelenmiş olabilir. Bu tip duygular çeşitli nedenlerden kaynaklanıyor olabilir. Bu bağlamda Parasuraman (2000) literatürde yapılan çalışmaları ve Ulusal Teknolojiye Hazır Bulunuşluk Anketini esas alarak, "teknolojiye hazır bulunuşluk indeksi" geliştirmiştir¹⁰. Bu indekste teknolojiye hazır bulunuşluğun dört düzeyi olduğu ifade edilmektedir. Bunlar "yenilikçilik", "güvensizlik", "rahatsızlık" ve "iyimserlik" tir (Şekil 1).

Şekil 1: Teknolojiye Hazır Bulunuşluğun Boyutları

Kaynak: Parasuraman, a.g.e.'den uyarlanmıştır.

7 Shirley Taylor and Peter Todd, "Decomposition and Crossover Effects in The Theory of Planned Behavior: A Study of Consumer Adoption Intentions", International Journal of Research in Marketing, Vol. 12, Issue 2, July 1995,p.145, <http://www.sciencedirect.com/science/article/pii/016781169400019K>, (Erişim Tarihi: 16. 06. 2013).

8 Gary C. Moore and Izak Benbasat, Integrating Diffusion of Innovations and Theory of Reasoned Action Models To Predict Utilization of Information Technology By End-Users, (in Diffusion and Adoption of Information Technology), Kautz, Karlheinz, Pries-Heje, Jan (Eds.), The International Federation for Information Processing 1996), pp 132-146, http://link.springer.com/chapter/10.1007%2F978-0-387-34982-4_10, (Erişim Tarihi: 03. 02. 2014).

9 David Glen Mick and Susan Fournier, "Paradoxes of Technology: Consumer Cognizance, Emotions, and Coping Strategies", Journal of Consumer Research, Vol. 25, No. 2, September 1998, p. 126, <http://eds.a.ebscohost.com/eds/>, (Erişim Tarihi: 18. 06. 2013).

10 A. Parasuraman, "Technology Readiness Index (Tri) A Multiple-Item Scale to Measure Readiness to Embrace New Technologies", Journal of Service Research, May 2000, Vol. 2, No. 4, p. 308, <http://jsr.sagepub.com/content/2/4/307.full.pdf+html>, (Erişim Tarihi: 15. 06. 2013).

Teknolojiye hazır bulunuşluk, bireylerin evde ve işyerinde amaçlarını gerçekleştirmek için yeni teknolojileri kullanma ve kabullenme eğilimlerini ifade etmektedir. Bireyin yeni teknolojilere yatkınlığı, bir takım unsurlar tarafından hem teşvik edilmekte (iyimserlik, yenilikçilik) hem de engellenmektedir (rahat-sızlık, güvensizlik). Teknolojiye hazır bulunuşluk, yeni teknolojileri kullanmada bir insanın yatkınlığını toplu olarak belirleyen engelleyicilerden ve zihinsel yapıdan kaynaklanan genel bir ruhsal durum olarak görülebilir¹¹. Bir başka ifade ile ise, bireylerin teknolojiyi kullanmaya karşı duygusal bir ikilemi, yani bir tarafta teknoloji rahatsızlığı veya güvensizliği, diğer tarafta ise teknoloji iyimserliği veya yenilikçiliğidir. Teknolojiye hazır bulunuşluğa ilişkin bu düzeyler aşağıda açıklanmıştır.

Yenilikçilik: Teknolojiyi kullanmada öncü ve fikir lideri olma olarak tanımlanabilir. Özellikle yeni teknolojik ürünleri kullanma ve anlamada diğerlerine göre üstün olma ve başkalarına bu konularda tavsiyelerde bulunma veya bu teknolojileri kullanırken daha az problemle karşılaşma olarak ifade edilmektedir¹². Örneğin Rogers'ın beş kategoriden oluşan yeniliğin yayılması sınıflandırmasında yer alan yenilikçiler ve erken benimseyenler, genellikle yenilik riskini göze alabilen tüketicilerdir ve yeniliğin olumsuz yönlerine karşı risk taşıma kapasiteleri fazladır¹³ ve ürünü ilk kullananlardan olmak suretiyle, ileride kendilerinin başkaları tarafından kabul edilmesi önemli bir güdü olmaktadır ve fikir lideri olabilme özellikleri vardır¹⁴. Ayrıca yenilikçilik, kişinin yeni teknolojik ürün ve hizmetleri denemek konusunda kendini ne kadar öncü olarak gördüğünü ve teknolojik ürünler konusunda çevresince ne oranda fikir lideri olarak değerlendirildiğini ifade etmektedir¹⁵. Literatürden hareketle yenilikçilik, yeniliklere daha açık olma ve teknoloji öncüsü ve fikir lideri olma, ilgi alanına giren teknolojik yenilikleri takip etme ve onu ilk edinen olma, yenilik riskini göze alabilme olarak ifade edilebilir.

İyimserlik: Teknolojiye olumlu bakma, günlük işlerin yürütülmesinde esneklik, etkinlik ve kontrol sağlama inancı olarak tanımlanabilir¹⁶. Bir başka ifade ile bireyin sistemi kullanmasının iş performansında artış sağlayacağına yardımcı olmasına inanma ve sistem kullanımı ile ilgili kolaylık derecesidir¹⁷. Buradan hareketle iyimserlik, teknolojinin hayatı olumlu yönde etkilediğine, yapılan işleri kolaylaştıracağına ve etkinlik ve verimliliğini arttıracığına yönelik inanç olarak ifade edilebilir.

11 Parasuraman, a.g.e., p. 308.

12 A.g.e., p. 311.

13 Muhittin Karabulut, Tüketici Davranışı, (İstanbul: İ.Ü. İşletme Fakültesi, 3. Baskı, 1989), s. 149.

14 Yavuz Odabaşı ve Gülfidan Barış, Tüketici Davranışı, (İstanbul: MediaCat Kitapları, 2005), s. 289.

15 Zeynep Özata, "Teknolojik Ürünlerde Tüketici Davranışı", içinde Elif Eroğlu (Edt), Teknoloji Perakendeciliği, Anadolu Üniversitesi Yayını No: 2890, Eskişehir, Ocak 2013, s. 53, <http://eogrenme.anadolu.edu.tr/eKitap/PMY208U.pdf>, (Erişim Tarihi: 10. 01. 2014).

16 Parasuraman, a.g.e., p. 311.

17 Özlem Oktal, "Kullanıcıların Bilgi Sistemini Kabulünü Etkileyen Faktörlerin Utat Perspektifinden İncelenmesi", H.Ü. İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, Cilt 31, Sayı 1, 2013, s. 158, <http://www.iibfdergi.hacettepe.edu.tr/2013-1.pdf>, (Erişim Tarihi: 11.01.2014).

Rahatsızlık: Teknolojiye karşı kontrol eksikliği algısına veya onun bunaltıcı olduğu hissine kapılma olarak tanımlanır¹⁸. Örneğin, Raub (1981), yapmış olduğu çalışmada, bilgisayar kaygısını, bilgisayarları bireysel tehdit olarak gören kişilerin oluşturdukları karmaşık duygusal tepkiler olarak tanımlamıştır¹⁹. Raub öğrenciler üzerine yapmış olduğu çalışmasında öğrencilerin yanlış butona bastıklarında onarılmaz zararlar verecekleri endişesi taşıdığını bunun nedeni olarak da öğrencilerin bilgisayarı kullanma yeteneklerinden şüphe duymalarından kaynaklandığını ifade etmektedir²⁰. Rahatsızlık, bireylerin genel olarak teknolojiye karşı olumsuz duygular beslemesi veya teknolojiden korkması olarak ifade edilebilir. Örneğin, “akıllı telefonların bazı uygulamalarının kullanılabilmesi için internet üzerinden programların indirilmesi gerekmektedir. Ancak, bu durum kullanıcıların, kendilerine karmaşık gelebilecek farklı sistemleri ve uygulamaları kullanmalarını gerektirmektedir. Bu gibi durumlar, tüketicilerin bu tür yeniliklere daha kapalı olmalarına ve olumsuz tutum geliştirmelerine neden olabilmektedir”²¹. Başka bir ifade ile rahatsızlık, teknolojiyi kontrol edememe, teknolojik ürünleri kullanırken başkalarına ihtiyaç duyma, teknoloji destekli hizmetleri karmaşık veya anlaşılmasız bulma olarak ifade edilebilir.

Güvensizlik: Teknolojinin yapılması gerekenleri tam anlamıyla yerine getiremeyeceğinden kuşku duyma ve bu nedenle teknolojiye güvenmemedir²². Örneğin, bireylerin elektronik pazarlara ve pazarlama uygulamalarına yönelik güven tutumlarının analiz edildiği bir çalışmada, tüketicilerin, internet ortamında bulunmaktan hoşlandıkları, fakat risk içeren işlemleri (alışveriş, kredi kartı ve kişisel bilgileri vermek v.b.) yapmak konusunda istekli olmadıkları sonucuna ulaşılmıştır.²³ Başka bir ifade ile güvensizlik, teknoloji tabanlı hizmetleri alırken kendini güvende hissetmeme ve yapılan işlemlerden endişe duymak olarak tanımlanabilir.

2.2. Kişilik

Kişilik, bir bireyin tüm ilgilerinin, tutumlarının, yeteneklerinin, konuşma tarzının, dış görünüşünün ve çevresine uyum biçiminin özelliklerini içeren bir terimdir. Asıl olan, kişiliği kendine özgü ve ahenkli bir bütün olmasıdır²⁴. Davranış bilimciler kişiliği bireyin zihinsel, bedensel ve ruhsal farklılıklarının hepsinin kendi

18 Parasuraman, a.g.e., p.311

19 Annalyse Callahan Raub, “Correlates of Computer Anxiety in College Students”, (Unpublished doctoral dissertation, University of Pennsylvania, PA, 1981), p. 9, <http://search.proquest.com/docview/303158028/B0E84214CA7345BDPQ/3?accountid=15875>, (Erişim Tarihi:18.01.2014).

20 Raub, a.g.e., p. 15.

21 Özata, a.g.e., s. 51.

22 Parasuraman, a.g.e., p. 311.

23 Ramazan Aksoy, “Bir Pazarlama Değeri Olarak Güven ve Tüketicilerin Elektronik Pazarlara Yönelik Güven Tutumları”, ZKÜ Sosyal Bilimler Dergisi, Cilt 2, Sayı 4, 2006, s. 86. <http://www.ijneb.org/index.php/zkesbe/article/view/127>, (Erişim Tarihi:16.01.2014).

24 Sezen Ünlü, “Kişilik Kuramları” içinde Ayhan Hakan (Edt.), Psikoloji, (Anadolu Üniversitesi Yayın No: 1288, 2001), s. 128, <http://w2.anadolu.edu.tr/aos/kitap/ehtm/1024/unite08.pdf>, (Erişim Tarihi:11.01.2014).

davranış biçimlerine ve yaşama tarzına yansımaları olarak tanımlamaktadırlar²⁵. Literatür incelendiğine kişilik kuramcılarının kendi kurumsal yaklaşımları doğrultusunda farklı vurgular yaparak kişiliği farklı şekillerde tanımladıkları görülsede kişiliği konu eden genel yayınlarda ortak öğeleri vurgulayan birbirine oldukça yakın kişilik tanımları da olduğu bir gerçektir. Bu bağlamda kişiliği "bireyi diğerlerinden ayıran, bireye özgü, tutarlı ve yapılaşmış şekiller bütünü" olarak tanımlamak mümkündür²⁶.

Kişilik oluşumunu sağlayan temel faktörlerden biri veya bir kaçının belirli bir yöne yüklenmesi sonucu belirgin kişilik tipleri ve eğilimleri oluşmaktadır. İnsanlar belirli kriterler dikkate alındığı zaman, toplumsal kültürel ve mesleki nitelikleri ne olursa olsun belirli kişilik sınıflarının içine sokulabilmektedirler²⁷. Bu bağlamda, 1960'ların sonlarında Freidman ve Rosenman tarafından stres kavramıyla ilişki kurularak ortaya çıkarılan "A tipi" ve "B tipi" kişilik tipleri, Link'in içe dönük ve dışa dönük kişilik tipleri, Littauer ve Littauer kişilik tipleri, Amerika'daki Enneagram Enstitüsü'nün geliştirdiği çalışma hayatında 9 farklı kişilik tipi ve Myers-Briggs'in kişilik modeli²⁸ ayrıca Goldberg'in "beş faktör" kuramı²⁹ ve Holland'ın (1959, 1966, 1985 ve 1997) mesleki seçimler yapmada belirleyici olduğunu ifade edilen kişilik tipleri³⁰ gibi çalışmalar literatürde yer almaktadır.

Çalışmanın konusu gereği Holland'ın geliştirmiş olduğu kişilik tiplerini açıklamak yerinde olacaktır. Holland, bireylerin farklı kişilik yapılarından dolayı farklı ilgi, amaç, istek, tutum ve yeteneklere sahip olduklarını ve bu farklılık gösteren kavramlar doğrultusunda da meslek ya da iş seçimi yaptıklarını belirtmiştir. Birey, değerlerini, ilgilerini, yeteneklerini ve beklentilerini tam anlamıyla belirleyip bu doğrultuda seçimler yaptığı zaman mesleki anlamda sağlıklı bir karar vermiş olmaktadır. Bireylerin kendilerini tatmin edecek mesleki çevreler aradığını dile getirmiştir. Kuramında tanıttığı altı tipe ait özelliklerin birbirine benzediği kanıtlanmıştır³¹. Holland tipoloji ve çevre modelini geliştirmede şu ilkeleri benimsemiştir³²:

- 25 Camille B. Worthman , Elisabeth F. Loftus ve Mary E. Marshall, Psychology. (New York, McGraw-Hill, 1992: 4th ed.), s.124.
- 26 Banu Yazgan İnanç ve Esef Ercüment Yerlikaya, Kişilik Kuramları, (Ankara: Pegem Akademi, 2010), s.3.
- 27 Mehmet Silah, Sosyal Psikoloji Davranış Bilimi, (Ankara: Seçkin Kitabevi, 2005), s. 207.
- 28 Abdullah Soysal, "Çalışma Yaşamında Kişilik Tipleri: Bir Literatür Taraması", Çimento İşveren Dergisi, Ocak 2008, ss.8-16, <http://www.ceis.org.tr/dergiDocs/makale129.pdf>, (Erişim Tarihi:14.01.2014).
- 29 Lewis L. Goldberg, "A Broad-Bandwidth, Public Domain, Personality Inventory Measuring The Lower-Level Facets of Several Five-Factor Models", Personality Psychology in Europe, Vol 7., Tilburg University Press 1999, pp. 7-28, http://projects.ori.org/lrg/PDFs_papers/A%20broad-bandwidth%20inventory.pdf, (Erişim Tarihi: 01.02.2014).
- 30 John L. Mahalik, An Exploration of the Relationship Between Holland's Personality Typology And Personality Disorder Traits: A Self- Concept Perspective, Southern Illinois University at Carbondale, ProQuest, UMI Dissertations Publishing, 2001, p. 2, <http://media.proquest.com/media/pq/classic/doc/729114671>, (Erişim Tarihi: 05. 03. 2014).
- 31 Yıldız Kuzgun, Meslek Danışmanlığı Kavramlar, Uygulamalar. (Ankara: Nobel Yayın Dağıtım, 2000), s. 70.
- 32 J. L. Holland, Making Vocational Choise, (Florida:Psychological Assesment Resources, 1997) den aktaran:Feride Bacanlı, "Mesleki Rehberlik ve Kariyer Danışmanlığı", içinde Binnur Yeşilyaprak (Edt), (Ankara: Pegem Akademi, 2011), s.110.

- Meslek seçimi kişiliğin ifadesidir, ilgi envanterleri aynı zamanda kişilik envanterleridir,
- Mesleki kalıplar güvenli ve önemli psikolojik ve sosyal anlama sahiptir,
- Bir mesleğin üyeleri benzer kişilik özelliklerine ve özgeçmişe sahiptir
- Mesleki doyum, meslekte karar kılma ve başarılı olma bireyin kişiliği ile bulunduğu çevre arasındaki bağdaşıma bağlıdır,
- Bir meslek grubundaki insanlar birbirlerine benzedikleri için birçok uyarıcıya ve soruna benzer şekilde tepkide bulunurlar ve kendilerine özgü bir kişilerarası çevre oluştururlar.

Holland (1997) kişilik tipleri ve çevre modellerine ilişkin kuramının dört temel varsayımı olduğunu belirtir³³:

1. Birçok insan, benzerlikler dikkate alındığına altı kişilik tipinden biri ile kategorize edilebilir. Bunlar; Gerçekçi, Araştırmacı, Yaratıcı, Sosyal, Girişimci ve Geleneksel tiplerdir.
2. Altı tür mesleki alan vardır. Gerçekçi, Araştırmacı, Yaratıcı, Sosyal, Girişimci ve Geleneksel.
3. İnsanlar sahip oldukları beceri, yetenek, tutum ve değerleri kullanmalarına olanak sağlayacak alanları ararlar ve kendilerine uygun rolleri üstlenirler.
4. Bireyin davranışını, kişilik tipi ve çevre özellikleri arasındaki etkileşim belirler.

Holland'a göre birbirine benzeyen insanlar bir çevre oluştururlar. Bir çevrede bulunan insanların dağılımına bakarak çevrenin özellikleri hakkında bilgi edinebiliriz. Her bir çevre belli bir kişilik tipinin başat olduğu ortamlardır ve her biri özel sorunlar yaratan fiziksel bir ortam olarak karakterize edilir. Örneğin sosyal çevre sosyal tiplerin hâkim olduğu bir çevredir ve sosyal sorunlarla ilgilendir. Holland'ın sınıflandırdığı 6 kişilik tipi ve özellikleri şunlardır³⁴:

1. *Gerçekçi Tip*: Bu tipteki kişiler fiziksel güç ve el becerisi gerektiren işleri tercih etmektedirler. Bu kişiler atak, güçlü, atletik, saldırgan ve maharetlidirler. Makine, araç-gereç kullanımı ilgilerini çeker. Akla yakın somut önerilere, paraya, güce ve statüye önem verirler ve genellikle sosyal ilişkilerde başarısızdırlar. Çiftçi, marangoz, mühendis gibi meslekteki kişiler bu tipe örnektir.
2. *Araştırmacı Tip*: Beden güçlerini kullanmaktan ziyade soyut kavramlarla uğraşmayı tercih eden bu kişiler zihinsel faaliyetler ile fikir ve sembollerle ilgilenebilirler. Uysal, alçakgönüllü, sabırlı, analitik düşünebilen, ısrarcı ve bağımsız kişilerdir. Doktor, bilim adamı, kimyager, matematikçi bu kişilik tipine örnek olarak verilebilir.

33 Mahalik, a.g.e., p. 14.

34 Bacanlı, a.g.e., s.107-123.

3. *Sanatçı Tip:* Belirli ve sistemli çalışmaktan hoşlanmayan bu tipteki kişiler yaratıcı, kendini ifade etmeyi seven, duygusal, sevecen bağımsız, sezgisel ve artistik yetenekleri güçlü kişilerdir. Yazar, mimar, reklamcı, müzisyen, tasarımcı bu tip için örnek olarak verilebilir.
4. *Sosyal Tip:* Sosyal ortamlarda insanlarla birlikte olmayı seven, yardımsever, dışa dönük, neşeli, anlayışlı, empati sahibi kişilerdir. Başkalarını eğitmeye, aydınlatmaya, bilgilendirmeye ve geliştirmeye yönelik faaliyetlerde bulunmaktan hoşlanırlar, mekanik aletleri kullanmaktan ve bilimsel becerilerden yoksundurlar. Danışman, öğretmen, psikolog, eğitimci bu kişilik tipinin örnekleri arasındadır.
5. *Girişimci Tip:* Başkalarını ikna etmeye ve etkilemeye yönelik faaliyetlerden hoşlanan, dışa dönük, ikna kabiliyeti yüksek, hırslı, cesaretli, liderlik özelliklerini kullanmayı seven insanlardır. Baskın kişiliklerdir ve güçten hoşlanırlar. Ekonomi ve politik başarı onlar için çok önemlidir. Bu kişilik tipinin örnekleri arasında ekonomist, politikacı, hukukçu, pazarlamacılar bulunur.
6. *Geleneksel Tip:* Tertipli, kurallara bağlı, düzenli, kontrollü, nesnelere üzerine odaklanan bireyler bu gruba dâhildir. İşlemleri sistematikleştirmekten, düzene koymaktan, büyük örgütlerde çalışmaktan, ofis çalışmalarından, kurallı ve düzenli işlerden hoşlanırlar. Yönetici, sekreter, istatistikçi, bankacı bu tipin örneklerindedir.

Gerçek hayatta bireylerin mesleki yeteneklerini 6 farklı şekilde sınıflandırmak çok zordur. Bireyler baskın olarak taşıdıkları bir kişilik tipinin yanı sıra diğerine göre daha az baskın birkaç kişilik tipinin etkisi altında olabilirler. Kişinin tek bir kişilik tipinin etkisinde olması çok ender rastlanabilecek bir durumken birkaç kişilik tipinin etkilerinin görülmesi daha olası bir durumdur³⁵.

2.3. Teknolojiye Hazır Bulunuşluk ve Kişilik İlişkisi

Teknoloji kullanımını her şeyden önce teknik ve beşeri altyapının varlığına bağlıdır. Ancak, teknolojinin varlığı bir ön şart olmasına rağmen, her zaman teknolojilerin kullanılması için yeterli bir durum değildir. Bu açıdan teknoloji kullanımını etkileyen psikolojik itici güç ve faktörlerin belirlenmesi gerekmektedir. Kullanıcıların bir teknolojiyi kullanma konusundaki niyetleri, söz konusu teknolojinin başarısı için temel gösterge olarak kabul edilmiştir³⁶. Ayrıca, teknolojiye karşı tutum, algılanan kullanım kolaylığı ve algılanan kullanılabilirlik, demografik özellikler, kültür ve kişilik özelliklerinin de bireylerin teknolojiye karşı olumlu veya olumsuz

35 Ayşe İpek Koca, "Üniversite Öğrencilerinin Değerleri ve Bireysel Özellikleri İle Kariyer Tercihleri Arasındaki İlişki: Çukurova Üniversitesi'nde Bir Araştırma", (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ç.Ü., Sosyal Bilimler Enstitüsü, Adana, 2009), s.33, <http://library.cu.edu.tr/tezler/7386.pdf>, (Erişim Tarihi: 17. 06. 2013).

36 M.R. Martí nez-Torrez et al., "A technological Acceptance of E-Learning Tools Used in Practical and Laboratory Teaching, According to the European Higher Education Area", *Behaviour & Information Technology*, Vol. 27, No. 6, Nov.-Dec., 2008, pp. 495-505, <http://www.tandfonline.com/doi/pdf/10.1080/01449290600958965>, (Erişim Tarihi: 23. 06. 2013).

duygular hissetmesine neden olabilmektedir. Örneğin, Clark ve Wheeler (1994), Myres ve Briggs'in kişilik tipi sınıflandırmasını kullanarak öğrenciler üzerinde yapmış oldukları çalışmada, hem içe dönük hem de dönük kişilik tiplerinin yabancı dil öğreniminde teknoloji kullanımının faydalı gördükleri INTP (The Thinker) kişilik tipinin ise dil eğitiminde teknoloji kullanımını diğerlerine göre daha az olumlu olduğunu algıladıklarını belirtmiştir³⁷. Benzer bir çalışmada "duyumsal" öğrencilerin "sezgisel" öğrencilere göre daha yüksek düzeyde bilgisayar üzerinde programlama yapabilme yeterliliğine sahip olduğu, fakat "yargılayıcı" ve "algılayıcı" kişiliğe sahip olanlarda önemli bir farklılık olmadığı sonucuna ulaşılmıştır.³⁸

Ayrıca algılanan kullanılabilirlik ve algılanan kullanım kolaylığı arasında bir bağ kuran teknoloji kabul modeli, kişilik kuramlarıyla ilişkilendirilmiştir. Ramamurthy ve arkadaşları yapmış oldukları çalışmada, dışa dönük ve bilinçli kişilik yapıları algılanan kullanım kolaylığını olumlu olarak etkilerken, uyumlu ve açık kişilik yapıları arasında bir ilişki olmadığı saptanmıştır³⁹. Benzer bir çalışmada ise beş faktör kuramında yer alan kişilik tiplerinin (açıklık, sorumluluk, dışa dönüklük, uyumluluk ve duygusal denge) teknolojiyi kullanma niyeti ve algılanan kullanım kolaylığını etkilediği sonucuna ulaşılmıştır.⁴⁰ Ayrıca kişiliğin teknoloji kullanımıyla yakından ilişkili olduğu ve cinsiyetten daha kuvvetli bir tahmin edici olduğu sonucuna ulaşılmıştır⁴¹. Teknolojiyi kullanmada direnç ve kabul nedenlerini anlamak, kullanıcıların yenilik ve değişikliklere verecekleri cevapları tahmin etmek amacıyla kullanılan Teknoloji Kabul Modeli ile ilişkilendirilerek yapılan bu çalışmalar, yeni teknolojileri kullanmada bir insanın yatkınlığını toplu olarak belirleyen engelleyicilerden ve zihinsel yapıdan kaynaklanan genel bir ruhsal durum olarak görülebilen Teknolojiye Hazır Bulunuşlukla da ilişkilendirilebilir. Buradan hareketle çalışmanın hipotezleri şöyledir:

Hipotez 1: Üniversite öğrencilerinin kişilik tipleri ile teknolojiye hazır bulunuşluğun "iyimserlik" boyutu arasında bir ilişki vardır.

37 Margaret Healy Beauvois and Jean Eledge, "Personality Types and Megabytes: Student Attitudes Toward Computer Mediated Communication (CMC) in the Language Classroom", *Calico Journal*, Vol. 13 No. 2 & 3, Winter 1995 and Spring 1996, p. 33, <https://calico.org/memberBrowse.php?action=article&id=599>, (Erişim Tarihi: 23. 06. 2013).

38 Catherine Bishop Clark and Daniel D. Wheeler, "The Myers-Briggs Personality Type and Its Relationship to Computer Programming", *Journal of Research on Computing in Education*, Spring 1994, Vol 26, Issue 3, p. 365 <http://web.b.ebscohost.com/bsi/>, (Erişim tarihi: 02 Temmuz 2013).

39 Andrew Dillion, Michael G., Morris, "User Acceptance of New Information Technology: Theories and Models", In: M. Williams (ed.) *Annual Review of Information Science and Technology*, Vol. 31,(Medford NJ: Information Today, 1996),p.20,<https://www.ischool.utexas.edu/~adillon/BookChapters/User%20acceptance.htm>, (Erişim tarihi: 04. 07. 2013).

40 Sarv Devaraj, Robert F. Easley and J. Michael Crant, "How Does Personality Matter? Relating the Five-Factor Model to Technology Acceptance and Use", *Information Systems Research* Vol. 19, No. 1, March 2008, p.102, <http://business.highbeam.com/410108/article-1G1-182605306/does-personality-matter-relating-fivefactor-model-technology>, (Erişim Tarihi: 10.07. 2013).

41 Lydie E. Meunier, "Human Factors in A Computer Assisted Foreign Language Environment: The Effects of Gender, Personality and Keyboard Control", *Calico Journal*, Vol. 13 No. 2 & 3, 1995, p. 62, <http://journals.sfu.ca/CALICO/index.php/calico/article/view/505/379>, (Erişim Tarihi: 07. 07. 2013).

Hipotez 2: Üniversite öğrencilerinin kişilik tipleri ile teknolojiye hazır bulunuşluğun “yenilikçilik” boyutu arasında bir ilişki vardır.

Hipotez 3: Üniversite öğrencilerinin kişilik tipleri ile teknolojiye hazır bulunuşluğun “rahatsızlık” boyutu arasında bir ilişki vardır.

Hipotez 4: Üniversite öğrencilerinin kişilik tipleri ile teknolojiye hazır bulunuşluğun “güvensizlik” boyutu arasında bir ilişki vardır.

3. METODOLOJİ

Araştırma kapsamında, araştırmanın amacı, modeli, hipotezleri, sınırları, bulguları ve değerlendirmelerine yer verilmiştir.

3.1. Araştırmanın Amacı ve Modeli

Bu çalışmanın temel amacı, Erciyes Üniversitesi bünyesindeki Meslek Yüksekokullarında eğitim-öğretim gören öğrencilerin kişilik tipleri (gerçekçi, araştırmacı, sosyal, geleneksel, girişimci, sanatçı) ile teknolojiye hazır bulunuşluk boyutları (iyimserlik, yenilikçilik, güvensizlik ve rahatsızlık) arasındaki ilişkiyi incelemektir.

3.2. Araştırmanın Yöntemi, Kapsamı ve Kısıtı

Çalışmanın evrenini Kayseri ili Erciyes Üniversitesinde yer alan Meslek Yüksek okulundaki öğrencileri oluşturmaktadır. Erciyes Üniversitesi bünyesinde 9 tane meslek yüksekokulu bulunmaktadır. Bunlardan 2’si henüz öğrenci almamıştır. Örneklem, bu ana kütleyi temsil edebilmesi için her okuldan 3 bölüm ve her bölümden 35’er öğrencinin tesadüfi örnekleme yöntemi ile seçilmesi sonucu oluşturulmuştur. Toplam 730 anketten geri dönen 470 anket değerlendirmeye uygun bulunmuş ve veriler uygun bir istatistik programı ile değerlendirilmiştir.

Araştırmaya ilişkin veriler iki bölümlü bir anket formu aracılığı ile toplanmıştır. Birinci bölümde çalışmaya katılan kişilerin demografik özelliklerini belirlemeye yönelik sorular, ikinci bölümde ise teknolojiye hazır bulunuşluk ile ilgili 20 ifade ve kişilikle ilgili 42 ifade bulunmaktadır. Anket formlarının bir kısmı araştırmacılar tarafından, bir kısmı derslere giren öğretim elamanları tarafından uygulanmıştır. Araştırma modeline uygun veri toplamak için 2 farklı ölçek kullanılmıştır.

1. *Teknolojiye Hazır Bulunuşluk*: Parasuraman (2000) tarafından kullanılan 36 ifadeden oluşan Teknolojiye Hazır Bulunuşluk İndeksi (TRI) temel alınarak H.R. Yen’in 2005 yılında uyarlamış 5’li Likert ölçeğine göre geliştirilmiş 18 ifadeden oluşan Teknolojiye Hazır Bulunuşluk İndeksi kullanılmıştır⁴².

42 Hsiuju Rebecca Yen, “An Attribute-Based Model of Quality Satisfaction for Internet Self-Service Technology”, *The Service Industries Journal*, Vol. 25, No. 5, July 2005, p. 648, <http://www.tandfonline.com/doi/pdf/10.1080/02642060500100833>, (Erişim Tarihi: 10. 06. 2013).

Ölçekte 1= “kesinlikle katılmıyorum”, 5= “kesinlikle katılıyorum” u ifade etmektedir.

2. *Kişilik*: Holland’ın (1959) geliştirdiği Mesleki Tercih Envanteri temel alınarak 2007 yılında Pilavcı tarafından uyarlanan 5’li Likert ölçeğine göre geliştirilmiş 42 ifadeden oluşan ölçek kullanılmıştır⁴³. Ölçekte 1= “Hiç sevmem”, 5= “Çok severim” i ifade etmektedir.

3.3. Araştırma Bulgularının Değerlendirilmesi

Çalışmada anketlere verilen cevaplar bilgisayar ortamında uygun bir istatistik programı kullanılarak değerlendirilmiştir.

Araştırma kapsamında örneklem grubunu 261 kız ve 209 erkek öğrenci oluşturmaktadır. Yaş ortalaması 21’dir. Okullar içerisinde en yüksek katılımcı sayıları sırasıyla Sağlık Bilimleri ve Sosyal Bilimler Meslek Yüksekokulları olmuştur (Tablo 1).

Tablo 1: Örneklem Grubunun Demografik Özellikleri

		N	%
Cinsiyet	Kız	261	55.5
	Erkek	209	44.5
Yaş	18-22	399	84.9
	23-27	49	10.4
	28+	22	4.7
Okul	Safiye Çıkrıkçıoğlu MYO	49	10.4
	Develi Hüseyin Şahin MYO	81	17.2
	Sağlık Bilimleri MYO	101	21.7
	Sosyal Bilimler MYO	90	19.1
	Mustafa Çıkrıkçıoğlu MYO	83	17.7
	Kayseri MYO	65	13.8
Toplam		470	100

Araştırma kapsamında kullanılan iki farklı ölçeğe öncelikle iki aşamalı faktör analizi uygulanmıştır. İlk aşamada, ifade ayıklama işlemi gerçekleştirilmiş ve bu yolla bazı ifadeler elenmiştir. Kalan ifadeler yeniden faktör analizine tabi tutulmuştur. Bu analizlere ilişkin sonuçlar Tablo 2’de verilmiştir. Ayrıca hipotezlerimizi test etmek amacıyla Çoklu Regresyon Analizi, Korelasyon ve Anavo analizleri yapılmıştır.

43 Dilek Pilavcı, “Bilgi Çağında Değişen Kariyer Anlayışı Ve Üniversite Öğrencilerinin Kariyer Tercihlerini Etkileyen Faktörler Üzerine Bir Uygulama”, (Basılmamış Yüksek Lisans Tezi), Çukurova Üniversitesi, Adana, 2007, s. 104. <http://library.cu.edu.tr/tezler/6610.pdf>, (Erişim Tarihi: 12 Haziran 2013).

Teknolojiye hazır bulunuşluk: Yapılan faktör analizi sonucunda ilk etapta birçok faktör elde edilmiştir. İçerik analizi neticesinde faktör yüklerine sahip ve anlamlı olmayan 5 soru bir sonraki analize dâhil edilmemiştir. Kalan 13 soru üzerinden tekrar faktör analizi yapılmıştır. Bu faktör analizi sonucunda toplam varyansın % 61.24'ünü açıklayan anlamlı olarak kabul edilen 4 faktör elde edilmiştir. Faktör 1 "iyimserlik", faktör 2 "yenilikçilik", faktör 3, "güvensizlik", faktör 4 ise "rahatsızlık" olarak belirlenmiştir. Faktör yükleri açısından değerlendirildiğinde varyansı açıklama oranı %53.66; özdeğeri 3.7 olan iyimserlik boyutu 1. faktör grubu olarak ilk sırada yer almaktadır (Tablo 2).

Tablo 2: Teknolojiye Hazır Bulunuşlukla İlgili Faktör Analizi Sonucu Elde Edilen Faktörler ve İstatistiksel Değerleri

Teknolojiye Hazır Bulunuşluk	Faktör Yüklü	Özdeğer	Açıklanan Varyans	Cronbach Alfa
Faktör 1: iyimserlik		3.07	28.68	0.764
Teknoloji size daha fazla hareket etme özgürlüğü sağlar.	0.789			
Teknolojiyi bilmek teknolojiyi kullanmak kadar ödüllendirici olabilir.	0.726			
Teknoloji sizi işinizde daha verimli yapar.	0.707			
Mevcut en yeni teknolojileri kullanmayı tercih ederim.	0.671			
Faktör 2: Yenilikçilik		2.24	17.23	0.675
Başkaları yeni teknoloji ile ilgili olarak tavsiye almak için size gelir.	0.755			
Arkadaşlarım arasında yeni teknolojiyi satın alan ilk kişi ben olurum.	0.696			
Teknoloji çalışmaları yaparken başkalarına göre daha az problemle karşılaşırım.	0.694			
İlgi alanıma giren en son teknolojik gelişmeleri takip ederim.	0.615			
Faktör 3: Güvensizlik		1.41	10.90	0.740
Araç, makine ya da hayvanlarla çalışmayı	0.844			
Kimyasal araştırmalar yapmayı	0.830			
Bilimsel makale ve kitap okumayı	0.725			
Faktör 4: Rahatsızlık		1.22	9.43	0.581
Bilimsel ve matematiksel problemler çözmeyi	0.828			
Laboratuarda çalışmayı	0.823			
		Toplam Açıklanan Varyans	61.24	

Teknolojiye hazır bulunuşlukla ilgili 13 ifadenin güvenilirlik katsayısı Croanbach Alpha değeri 0.635 olarak bulunmuştur. Ayrıca Keiser-Meyer-Oklin (KMO) örneklem yeterlik ölçüsü çalışmada 0.74 olarak bulunmuştur. Bu nedenle faktör

analizi uygulamak uygundur. Elde edilen faktörlerin güvenilirliğini gösteren Cronbach Alpha değerleri 0.581 ile 0.764 arasında değişmektedir (Tablo 2).

Kişilik: Yapılan faktör analizi sonucunda ilk etapta birçok faktör elde edilmiştir. İçerik analizi neticesinde faktör yüklerine sahip ve anlamlı olmayan 24 ifade bir sonraki analize dâhil edilmemiştir. Kalan 24 ifade üzerinden tekrar faktör analizi yapılmıştır. Bu faktör analizi sonucunda toplam varyansın % 61.33'ünü açıklayan anlamlı olarak kabul edilen 6 faktör elde edilmiştir. Faktör 1 "geleneksel", faktör 2 "sosyal", faktör 3 "gerçekçi", faktör 4 "sanatçı", faktör 5 "araştırmacı" ve faktör 6 ise "girişimci" olarak belirlenmiştir. Faktör yükleri açısından değerlendirildiğinde varyansı açıklama oranı % 22.98; özdeğeri 5.515 olan geleneksel kişilik tipi1. faktör grubu olarak ilk sırada yer almaktadır. Kişilikle ilgili 24 ifadenin güvenilirlik katsayısı, Cronbach Alpha değeri 0.840 olarak bulunmuştur. Ayrıca Keiser-Meyer-Oklin (KMO) örneklem yeterlik ölçüsü çalışmada 0.83 olarak bulunmuştur. Bu nedenle faktör analizi uygulamak uygundur. Elde edilen faktörlerin güvenilirliğini gösteren Cronbach Alpha değerleri 0.666 ile 0.835 arasında değişmektedir (Tablo 3).

Tablo 3: *Kişilik Tipleri İle İlgili Faktör Analizi Sonucu Elde Edilen Faktörler ve İstatistiksel Değerleri*

Kişilik Tipleri	Faktör Yüğü	Özdeğer	Açıklanan Varyans	Cronbach Alfa
Faktör 1: Geleneksel		5.515	22.98	0.835
Gelir ve giderleri ayrıntılı olarak kontrol etmeyi	0.814			
Eksik ve hataları kontrol ve tespit etmeyi	0.731			
Kayıtları sistematik ve düzenli bir hale getirmeyi	0.727			
Kayıt ve dosyaları kurallara uygun bir biçimde muhafaza etmeyi	0.719			
Gelir vergisi formlarını doldurmayı	0.674			
Hesap ve muhasebe işleri ile uğraşmayı	0.623			
Faktör 2: Sosyal		2.717	11.32	0.810
İnsanlara problemlerini çözmeye yardımcı olmayı	0.760			
Birilerine bir şeyler öğretmeyi Sakat ve hasta insanlara bakmayı	0.748			
	0.724			
Hayır kurumunda gönüllü olarak çalışmayı	0.673			
İnsanlara yardım edebileceğim yerlerde çalışmayı	0.664			
Faktör 3: Gerçekçi		2.131	8.88	0.722

Araba tamir etmeyi	0.784			
Mekanik eşyaları onarmayı	0.766			
Araç, makine ya da hayvanlarla çalışmayı	0.716			
Tahtadan eşya ya da bina yapmayı	0.598			
Faktör 4: Sanatçı		1.62	6.76	0.670
Kıyafet, takı ya da mobilya tasarlamayı	0.742			
Resim, müzik veya el sanatları ile uğraşmayı	0.739			
Roman, oyun yazmayı veya okumayı	0.634			
Faktör 5: Araştırmacı		1.45	6.04	0.779
Bilimsel ve matematiksel bir teori üzerinde çalışmayı	0.872			
Bilimsel ve matematiksel problemler çözmeyi	0.852			
Laboratuarda çalışmayı	0.664			
Faktör 6: Girişimci		1.28	5.341	0.666
İş dünyasına yönelik kitap ve dergi okumayı	0.731			
Başarılı işadamı ya da liderler ile tanışmayı	0.721			
İş dünyasında başarılı olma stratejilerini öğrenmeyi	0.684			
		Toplam Açıklanan Varyans		61.33

Erciyes Üniversitesi öğrencilerinin teknolojiye hazır bulunuşluk boyutları ile kariyer seçimi arasında bir ilişki olduğunu savunan hipotezlerin test edilmesinde Pearson korelasyon analizi ve çoklu regresyon analizi kullanılmıştır. Tablo 4 kariyer seçimi ile teknolojiye hazır bulunuşluk boyutları arasındaki korelasyon analizi sonuçlarını göstermektedir.

Tablo 4’de verilen analiz sonuçları incelendiğinde; “iyimserlik” boyutunda; politikacı, ekonomist, satış sorumlusu, pazarlamacı, televizyon yapımcısı gibi meslekleri seçen “girişimci” kişilik tipinin ($p=0,015<0,05$) ve modelist, yazar, müzisyen, mimar, kompozitör gibi meslekleri seçen “sanatçı” kişilik tipinin ($p=0,038<0,05$) pozitif yönde ilişkili olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Ayrıca, “yeni-likçilik” boyutunda ise antropolog, matematikçi, doktor, kimyager, biyolog, bilgisayar programcısı gibi kariyerleri seçen “araştırmacı” kişilik tipinin ($p=0,019<0,05$) ve genellikle meslek danışmanı, klinik psikolog, öğretmen, eğitimci gibi kariyerleri seçen “sosyal” ($p=0,025<0,05$) kişilik tipinin pozitif yönde ilişkili olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Tablo 4: Kariyer Seçimi ile Teknolojiye Hazır Bulunuşluk Korelasyon Matrisi

	Ort.	Std. S.	Geleneksel	Sosyal	Sanatçı	Gerçekçi	Araştırmacı	Girişimci
İyimserlik	3.808	0.898						
Pearson Corr. Sig.(2-tailed)			0.003 0.946	0.196** 0.000	0.096* 0.038	0.135** 0.003	0.045 0.327	0.112* 0.015
Yenilikçilik	3.137	0.853						
Pearson Corr. Sig. (2-tailed)			0.165** 0.000	0.104* 0.025	-0.005 0.910	0.245** 0.000	0.108* 0.019	0.174** 0.000
Güvensizlik	3.442	1.061						
Pearson Corr. Sig. (2-tailed)			-0.043 0.350	0.082 0.077	0.147** 0.001	-0.149** 0.001	-0.013 0.783	-0.066 0.153
Rahatsızlık	3.097	1.055						
Pearson Corr. Sig. (2-tailed)			-0.017 0.721	0.002 0.968	-0.008 0.858	-0.034 0.458	-0.124** 0.007	-0.051 0.274
Ort.			3.362	4.133	3.574	3.111	2.981	3.882
Std. S.			0.924	0.667	1.002	0.998	1.089	0.850

** p<0.01 * p<0.05

Analiz sonuçlarına göre ulaşılan diğer sonuçlar ise, “yenilikçilik” ($p=0,00<0,01$) boyutu ile çiftçi, marangoz, atlet, elektrikçi ve mühendis gibi meslekleri seçen “gerçekçi” kişilik tipinin ($p=0,00<0,01$), ekonomist, satış sorumlusu, pazarlamacı gibi meslekleri tercih eden “girişimci” kişilik tipinin ($p=0,00<0,01$) ve yönetici sekreteri, istatistikçi, finansal analist, vergi uzmanı vb. meslekleri tercih eden “geleneksel” ($p=0,00<0,01$) kişilik tipinin pozitif yönde ilişkili olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Ayrıca, “iyimserlik” boyutu ile “sosyal” ($p=0,00<0,01$) ve “gerçekçi” ($p=0,00<0,01$) kişilik tiplerinin pozitif yönde ilişkili olduğu sonucuna ulaşılmıştır (Tablo 4).

Analiz sonuçlarına göre ulaşılan bir diğer sonuca göre, “güvensizlik” boyutu ile yazar, müzisyenlik gibi meslekleri tercih eden “sanatçı” kişilik tipi ile pozitif yönlü bir ilişki varken, marangozluk ve mühendislik gibi meslekleri tercih eden “gerçekçi” kişilik tipi arasında negatif yönlü ilişki vardır. Yine benzer şekilde “rahatsızlık” boyutu ile kimyager, biyolog, bilgisayar programcısı gibi meslekleri tercih eden “araştırmacı” ($p=0.007<0.01$) kişilik tipi arasında negatif yönlü bir ilişki olduğu sonucuna ulaşılmıştır (Tablo 4).

Erciyes Üniversitesi öğrencilerinin kariyer seçimlerini etkileyen kişilik tipleri ile teknolojiye hazır bulunuşlukları arasında olumlu bir ilişki olup olmadığının tespit edilmesinde, ikinci bir analiz olarak “çoklu regresyon analizi” yapılmıştır. Bağımsız değişkenler olarak kabul edilen, her bir kişilik tipi, bağımlı değişkenler

olarak alınan teknolojiye hazır bulunuşluk boyutları ile ayrı ayrı çoklu regresyon analizine tabi tutulmuştur. Bu analizin amacı, elde edilen verilerden daha kesin yorumlar yapabilmektir. Analiz sonucunda elde edilen veriler Tablo 5’de görülmektedir.

Tablo 5: Teknolojiye Hazır Bulunuşluk ve Kişilik Tiplerinde Çoklu Regresyon Analizi

Bağımsız değişkenler	İyimserlik			Yenikçilik		
	Regresyon katsayısı	t	p	Regresyon katsayısı	t	p
Geleneksel	-0.086	-1.741	0.082	,082	1,765	,078
Sosyal	0.245	3.490	0.001	,072	1,097	,273
Sanatçı	0.008	0.181	0.856	-,073	-1,702	,089
Gerçekçi	0.103	2.384	0.018	,172	4,264	,000
Araştırmacı	-0.008	-0.184	0.854	,000	,006	,995
Girişimci	0.066	1.227	0.221	,107	2,112	,035
	R=0.242 R ² =0.058	F=4.781	p=0.000	R=0.298 R ² =0.089	F=7.530	p=0.000
Bağımsız değişkenler	Güvensizlik			Rahatsızlık		
	Regresyon katsayısı	t	p	Regresyon katsayısı	t	p
Geleneksel	-,041	-,693	,489	,041	,695	,487
Sosyal	,108	1,301	,194	,051	,599	,549
Sanatçı	,163	2,997	,003	,006	,110	,913
Gerçekçi	-,154	-3,009	,003	,005	,091	,928
Araştırmacı	,022	,464	,643	-,131	-2,659	,008
Girişimci	-,117	-1,819	,070	-,063	-,963	,336
	R=0.239 R ² =0.057	F=4.668	p=0.000	R=0.186 R ² =0.019	F=1.458	p=0.191

Tablo 5’de görüldüğü gibi; çoklu regresyon analizi sonucunda ilk olarak; “iyimserlik” boyutu ile kişilik tipleri arasındaki ilişki incelenmiştir. F= 4.781 değeri 0.00 seviyesinde anlamlı olup, “iyimserlik” bağımlı değişkeninin % 6’sı (R²=0.06) bağımsız değişkenler tarafından açıklanmaktadır. “Sosyal” ($\beta =0.245$, $t=3.49$, $p=0.001<0,01$) ve “gerçekçi” ($\beta =0.103$ $t=2.38$, $p=0.018<0,05$) kişilik tiplerinde olan öğrenciler “iyimserlik” boyutunu olumlu yönde etkilemektedir. Bu doğrultuda “Üniversite öğrencilerinin kişilik tipleri ile teknolojiye hazır bulunuşluğun “iyimserlik” boyutu arasında bir ilişki vardır” şeklindeki birinci hipotezimiz kabul edilmiştir.

Çoklu regresyon analizi sonucunda ikinci olarak; “yenilikçilik” boyutu ile kişilik tipleri arasındaki ilişki incelenmiştir. $F=7.53$ değeri 0.00 seviyesinde anlamlı olup, “yenilikçilik” bağımlı değişkeninin % 9’u ($R^2=0.09$) bağımsız değişkenler tarafından açıklanmaktadır. “Gerçekçi” ($\beta =0.172$, $t=4.26$, $p=0.00<0.01$) ve “girişimci” ($\beta =0.107$, $t=2.11$, $p=0.035<0.05$) kişilik tiplerinde olan öğrenciler “yenilikçilik” boyutunu olumlu yönde etkilemektedir. Bu doğrultuda “Üniversite öğrencilerinin kişilik tipleri ile teknolojiye hazır bulunuşluğun “yenilikçilik” boyutu arasında bir ilişki vardır” şeklindeki ikinci hipotezimiz kabul edilmiştir.

Çoklu regresyon analizinde üçüncü olarak; “rahatsızlık” boyutu ile kişilik tipleri arasındaki ilişki incelenmiş ve bu analiz sonucunda “rahatsızlık” boyutu ile kişilik tipleri arasında anlamlı bir ilişki olmadığı sonucuna ulaşılmıştır. Bu doğrultuda “Üniversite öğrencilerinin kişilik tipleri ile teknolojiye hazır bulunuşluğun “rahatsızlık” boyutu arasında bir ilişki vardır.” şeklindeki üçüncü hipotezimiz reddedilmiştir.

Çoklu regresyon analizi sonucunda son olarak; “güvensizlik” boyutu ile kişilik tipleri arasındaki ilişki incelenmiştir. $F=4.67$ değeri 0.00 seviyesinde anlamlı olup, “güvensizlik” bağımlı değişkeninin % 6’sı ($R^2=0.06$) bağımsız değişkenler tarafından açıklanmaktadır. “gerçekçi” ($\beta =-0.154$, $t=-3.009$, $p=0.003<0.01$) kişilik tipinde olan öğrenciler “güvensizlik” boyutunu olumsuz yönde etkilerken, “sanatçı” ($\beta =0.163$, $t=2.98$, $p=0.003<0.01$) kişilik tipinde olan öğrenciler “güvensizlik” boyutunu olumlu yönde etkilemektedir. Bu doğrultuda “Üniversite öğrencilerinin kişilik tipleri ile teknolojiye hazır bulunuşluğun “güvensizlik” boyutu arasında bir ilişki vardır” şeklindeki dördüncü hipotezimiz kabul edilmiştir.

4. SONUÇ

Teknolojiye hazır bulunuşluk ile ilgili olarak yapılan faktör analizi sonucunda faktör 1 “iyimserlik”, faktör 2 “yenilikçilik”, faktör 3, “güvensizlik”, faktör 4 ise “rahatsızlık” olarak belirlenmiştir. Faktör yükleri açısından değerlendirildiğinde varyansı açıklama oranı %53.66; özdeğeri 3.7 olan iyimserlik boyutu 1. faktör grubu olarak ilk sırada yer almaktadır. Aynı sıralama Özer ve arkadaşlarının yapmış olduğu ölçek uyarlama çalışmasında da elde edilmiştir⁴⁴. Çalışmada “iyimserlik” faktör grubunun yüksek çıkmasının sebebi, örneklem grubunun gençlerden oluşması ve gençlerin değişen çevre dinamiklerine daha kolay uyum sağlayabilmeleri ve hatta gençlerin teknolojiyi bir sosyalleşme aracı olarak görmeleri ve bu nedenle teknolojik yeniliklere ihtiyaçları olduğuna inanmaları ile açıklanabilir. Örneğin, yaşlı bireylerin bilgi iletişim teknolojileri ürünlerini ve hizmetlerini talep etmede daha düşük bir eğilime sahip olduğu⁴⁵ genç bireylerin ise bilgi iletişim teknolojile-

44 Pınar Sural Özer et al., “Teknolojiye Hazırlık Düzeyinin Belirlenmesine Yönelik Bir Ölçek Uyarlama Çalışması”, İşletme Fakültesi Dergisi, Cilt 12, Sayı 2, 2011, s. 325, <http://asosindex.com/journal-article-fulltext?id=20363&part=1>, (Erişim Tarihi: 01. 09. 2013).

45 Alastair Robertson, Didier Soopramanien and Robert Fildes, “A Segment-Based Analysis of Internet Service Adoption Among UK Households”, Technology in Society, 29, 2007, p. 341, <http://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S0160791X07000322#>, (Erişim Tarihi: 10. 08. 2013).

ri ile büyüdüğü için teknoloji temelli ürün ve hizmet uygulamalarını daha kolay bulduğu ve bu ürünleri daha çok talep ettiği⁴⁶ yapılan çalışmalarda ifade edilmektedir.

Kişilik ile ilgili yapılan faktör analizi sonucunda toplam varyansın % 61.33'ünü açıklayan anlamlı olarak kabul edilen 6 faktör elde edilmiştir. Faktör 1 "geleneksel", faktör 2 "sosyal", faktör 3 "gerçekçi", faktör 4 "sanatçı", faktör 5 "araştırmacı" ve faktör 6 ise "girişimci" olarak belirlenmiştir. Faktör yükleri açısından değerlendirildiğinde varyansı açıklama oranı % 22.98; özdeğeri 5.515 olan geleneksel kişilik tipi 1. faktör grubu olarak ilk sırada yer almaktadır. Bu faktör grubunun yüksek çıkmasının sebebi, araştırmada okullar içerisinde en yüksek katılımcı sayıları Sağlık Bilimleri ve Sosyal Bilimler Meslek Yüksekokulları olması ile açıklanabilir. Şöyle ki, Sağlık Bilimleri MYO da yer alan tıbbi dokümantasyon ve sekreterlik, tıbbi görüntüleme, ilk ve acil yardım, ameliyat hizmetleri ve Sosyal Bilimler MYO da yer alan muhasebe, büro yönetimi ve sekreterlik, çocuk gelişimi ve pazarlama gibi bölümlerde okuyan öğrencilerin geleneksel kişilik tipinin özellikleri olan düzenli ve tertipli olma, kurallara bağlı olma, kontrollü olma, nesnelere üzerine odaklaşma, işlemleri sistematikleştirebilme ve düzene koyabilme, ofis çalışmalarından, kuralı ve düzenli işlerde çalışmaktan hoşlanma gibi özelliklere sahip olması gereği nedeni ile olabilir.

Teknolojiye hazır bulunuşluk ve kişilik tipleri ayrı ayrı incelendikten sonra, bu iki unsur arasındaki ilişki daha doğru bir şekilde yorumlanabilir. Bu çalışmada elde edilen sonuçlara göre; üniversite öğrencilerinin teknolojiye hazır bulunuşluğu ile kişilik tipleri arasında bir ilişki olduğu görülmektedir.

Tablo 6: Teknolojiye Hazır Bulunuşluk ve Kişilikle İlgili Özet Çoklu Regresyon Analizi

	Teşvik Ediciler		Engelleyiciler	
	İyimserlik	Yenilikçilik	Rahatsızlık	Güvensizlik
Gerçekçi	+	+	Q	-
Araştırmacı	Q	Q	Q	Q
Sosyal	+	Q	Q	Q
Geleneksel	-	+	Q	-
Girişimci	Q	+	Q	Q
Sanatçı	Q	Q	Q	+

+ pozitif yönde etki

-negatif yönde etki

Q ilişki yok

Tablo 5'de verilen çoklu regresyon analizi sonucu Tablo 6'da özet olarak verilmiştir. Tablo 5 ve Tablo 6'ya göre, sırasıyla yenilikçilik, iyimserlik ve güvensizlik bağımlı değişkenleri kişilik bağımsız değişkenleri ile açıklanabilirken "rahatsızlık" bağımlı değişkeni bağımsız değişkenlerce açıklanamamaktadır. Başka bir

⁴⁶ Inge Røpke Toke, Haunstrup Christensen and Jesper Ole Jensen, "Information and Communication Technologies- A New Round of Household Electrification", Energy Policy, Vol. 38, Issue 4, April 2010, p. 1767, <http://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S0301421509009021>, (Erişim Tarihi: 10. 08. 2013).

ifade ile teknolojiye hazır bulunuşlukta “rahatsızlık” boyutunun kişiliğin boyutları ile anlamlı bir ilişkisi olmadığı, teknolojiye hazır bulunuşlukla ilgili diğer değişkenlerin ise kişilikle ilgili değişkenlerce açıklanabildiği sonucuna ulaşılmıştır. Yapılan analizler sonucunda Hipotez1, Hipotez 2 ve Hipotez 4 kabul edilirken Hipotez 3 reddedilmiştir.

Bu araştırmanın literatüre bazı önemli katkıları olduğu düşünülmektedir. Literatürde ve Holland’ın kişilik tipleri ve çalışma ortamı ile ilgili yapılmış pek çok akademik ve ticari çalışma bulunmaktadır. Holland’ın kişilik tipleri çoğunlukla öğrencilerin yüksek öğrenim beklentilerini ve tecrübelerini anlayabilmede ve öğrencilerin üniversitede yoğunlaştıkları dalların seçimlerinde mesleki tercihlerini belirlemede kullanılmıştır.⁴⁷ Teknolojiye hazır bulunuşluk ise, yaş, cinsiyet, eğitim düzeyi, gelir gibi değişkenler ve coğrafi veya kültürel farklılıklar kapsamında incelenmiştir. Çalışmada farklı bir bakış açısı olarak teknolojiye hazır bulunuşluk ile öğrencilerin kariyer seçimlerinde etkili olan kişilik tipleri ilişkilendirilmiştir. Araştırmanın sonucunda teknolojiye hazır bulunuşlukta kişilik tiplerinin etkisinin önemli bir katkı olduğu söylenebilir.

Bu araştırmanın bazı kısıtları bulunmaktadır. Öncelikle çalışmanın meslek yüksekokullarında yürütülmesi, kısıtlı örneklem üzerinde yapılması sonucunu doğurmuştur. Genelleme yapılabilmesi için farklı illerde ve farklı büyüklükteki örneklerle çalışma yapılmasının uygun olacağı düşünülmektedir. Gelecekte benzer konularda yapılacak çalışmalarda Holland’ın kişilik tiplerine ilişkin mesleki tercih envanteri öğrencilerden başka farklı meslek gruplarına uygulanarak daha anlamlı sonuçlar edilebilir. Yine teknolojiye hazır bulunuşluk ile farklı tüketici tipleri ilişkilendirilebilir. Ayrıca işyerlerinde çalışanların teknolojiye hazır bulunuşluk ile performans ilişkisinde kişilik tiplerinin aracılık rolü incelenebilir.

---

47 Gary R. Pike, “Students’ Personality Types, Intended Majors, and College Expectations: Further Evidence Concerning Psychological and Sociological Interpretations of Holland’s Theory”, *Research in Higher Education*, Vol. 47, No.7, Nov. 2006, pp.801-822, <http://link.springer.com/article/10.1007%2Fs11162-006-9016-5#page-1>, (Erişim Tarihi: 10. 08. 2013).

KAYNAKLAR

- Aksoy, Ramazan. "Bir Pazarlama Değeri Olarak Güven ve Tüketicilerin Elektronik Pazarlara Yönelik Güven Tutumları", ZKÜ Sosyal Bilimler Dergisi, Cilt 2, Sayı 4, 2006, ss. 79-90, <http://www.ijmeh.org/index.php/zkesbe/article/view/127>, (Erişim Tarihi:16.01. 2014).
- Bacanlı, Feride. "Mesleki Rehberlik ve Kariyer Danışmanlığı", içinde Binnur Yeşilyaprak (Edt), Pegem Akademi, Ankara, 2011.
- Beauvois, Margaret Healy; Eledge, Jean. "Personality Types and Megabytes: Student Attitudes Toward Computer Mediated Communication (CMC) in the Language Classroom", Calico Journal, Vol. 13 No.2 & 3, Winter 1995 and Spring 1996, pp.27-45, <https://calico.org/member/Browse.php?action=article&id=599>, (Erişim Tarihi: 23. 06. 2013).
- Clark, Bishop Catherine; Wheeler, Daniel D. "The Myers-Briggs Personality Type and Its Relationship to Computer Programming", Journal of Research on Computing in Education, Spring 1994, Vol 26, Issue 3, pp.358-370, <http://web.b.ebscohost.com/bsi/detail?vid=3&sid=174da609-7582-487b-89b5-b0ab33d22ec9%40sessionmgr114&hid=114&bdata=JnNpdGU9YnNpLWxpdmU%3d#db=bth&AN=9502070438>, (Erişim Tarihi: 02. 07. 2013).
- Davis, Fred D. "Perceived Usefulness Perceived Ease of Use, and User Acceptance of Information Technology", MIS Quarterly, Vol. 13, No. 3, September 1989,pp.319-340, <http://www.jstor.org/stable/249008>, (Erişim Tarihi: 15. 06. 2013)
- Davis, Fred D.; Bagozzi, Richard P. and Warshaw, Paul R." User Acceptance of Computer Technology: A Comparison of Two Theoretical Models" Management Science, Vol. 35, No. 8, Aug., 1989, pp. 982-1003, <http://www.jstor.org/stable/2632151>, (Erişim Tarihi: 16 Haziran 2013).
- Devaraj, Sarv; Easley, Robert F. and Crant, J. Michael. "How Does Personality Matter? Relating the Five-Factor Model to Technology Acceptance and Use", Information Systems Research, Vol. 19, No.1, March 2008, pp. 93-105, <http://business.highbeam.com/410108/article-1G1-182605306/does-personality-matter-relating-fivefactor-model-technology>, (Erişim tarihi: 10. 07. 2013).
- Dillion, Andrew; Morris, Michael G. "User Acceptance of New Information Technology: Theories and Models", In: M. Williams (Eds.) Annual Review of Information Science and Technology, Vol.31,(Medford NJ: Information Today, 1996), pp.3-32, <https://www.ischool.utexas.edu/~adillon/BookChapters/User%20acceptance.htm>, (Erişim Tarihi: 04. 07. 2013).
- Goldberg, Lewis L."A Broad-Bandwidth, Public Domain, Personality Inventory Measuring The Lower-Level Facets of Several Five-Factor Models", Personality Psychology in Europe, Vol. 7, (Tilburg: Tilburg University Press, 1999), pp. 7-28, http://projects.ori.org/lrg/PDFs_papers/A%20broad-bandwidth%20inventory.pdf, (Erişim Tarihi:01.02.2014).
- Goodwin, Nancy C. "Functionality and usability", Communications of the ACM, Vol. 30 Issue: 3, March 1987, pp. 229-233,<http://mis.njit.edu/u/ullman/cis465/Articles/Goodwin.pdf>, (Erişim Tarihi: 15. 06. 2013).
- İnanç, Banu Yazgan; Yerlikaya, Esef Ercüment. Kişilik Kuramları, Pegem Akademi, Ankara 2010.
- Karabulut, Muhittin. Tüketici Davranışı, İ.Ü. İşletme Fakültesi, İşletme İktisadı Enstitüsü, 3. Baskı, İstanbul 1989.
- Koca, Ayşe İpek. "Üniversite Öğrencilerinin Değerleri Ve Bireysel Özellikleri İle Kariyer Tercihleri Arasındaki İlişki: Çukurova Üniversitesi'nde Bir Araştırma", (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ç.Ü. Sosyal Bilimler Enstitüsü, Adana, 2009, <http://library.cu.edu.tr/tezler/7386.pdf>, (Erişim Tarihi: 17. 06. 2013).

- Kuzgun, Yıldız. Meslek Danışmanlığı Kavramlar, Uygulamalar, Nobel Yayın Dağıtım, Ankara 2000.
- Levine, Tamar; Smadar Donitsa-Schmidt. "Computer Use, Confidence, Attitudes, and Knowledge: A Causal Analysis", *Computers in Human Behavior*, Vol.14, Issue:1, January 1998, pp. 125-146, <http://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S0747563297000368>, (Erişim Tarihi: 15. 06. 2013)
- Mahalik, John L. "An Exploration of the Relationship Between Holland's Personality Typology And Personality Disorder Traits: A Self- Concept Perspective", Southern Illinois University at Carbondale, ProQuest, UMI Dissertations Publishing, 2001, <http://media.proquest.com/media/pq/classic/doc/729114671>, (Erişim Tarihi: 05. 03. 2014).
- Martí nez-Torrez, M.R. et al. "A technological Acceptance of E-Learning Tools Used in Practical and Laboratory Teaching, According to the European Higher Education Area", *Behaviour & Information Technology*, Vol. 27, No. 6, Nov.-Dec. 2008, pp.495-505, <http://www.tandfonline.com/doi/pdf/10.1080/01449290600958965>, (Erişim Tarihi: 23. 06. 2013).
- Meunier, Lydie E. "Human Factors in A Computer Assisted Foreign Language Environment: The Effects of Gender, Personality and Keyboard Control", *Calico Journal*, Vol. 13 No. 2 & 3, 1995, pp.47-52, <http://journals.sfu.ca/CALICO/index.php/calico/article/view/505/379>, (Erişim Tarihi: 07. 07. 2013).
- Meuter, Matthew L. et al. "Choosing among Alternative Service Delivery Modes: An Investigation of Customer Trial of Self-Service Technologies", *Journal of Marketing*, Vol. 69, No.2 (Apr., 2005), pp. 61-83, <http://journals.ama.org/doi/abs/10.1509/jmkg.69.2.61.60759>, (Erişim Tarihi: 20. 06. 2013).
- Mick, David Glen; Fournier, Susan. "Paradoxes of Technology: Consumer Cognizance, Emotions and Coping Strategies", *Journal of Consumer Research*, Vol. 25, No. 2 Sept. 1998, pp. 123-143, <http://eds.a.ebscohost.com/eds/>, (Erişim Tarihi: 18. 06. 2013).
- Moore, Gary C.; Benbasat, Izak. "Integrating Diffusion of Innovations and Theory of Reasoned Action Models to Predict Utilization of Information Technology By End-Users, (in Diffusion and Adoption of Information Technology), Kautz, Karlheinz, Pries-Heje, Jan (Eds.), The International Federation for Information Processing 1996), pp. 132-146, http://link.springer.com/chapter/10.1007%2F978-0-387-34982-4_10, (Erişim Tarihi: 03. 02. 2014).
- Odabaşı, Yavuz; Barış, Gülfidan. Tüketici Davranışı, Media Cat Kitapları, Beşinci Baskı, İstanbul, 2005.
- Oktal, Özlem. "Kullanıcıların Bilgi Sistemini Kabulünü Etkileyen Faktörlerin Utaut Perspektifinden İncelenmesi", *H.Ü. İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, Cilt 31, Sayı 1, 2013, ss.153-170, <http://www.iibfdergi.hacettepe.edu.tr/2013-1.pdf>, (Erişim Tarihi:11.01.2014).
- Özata, Zeynep. "Teknolojik Ürünlerde Tüketici Davranışı", içinde Elif Eroğlu (Edt), *Teknoloji Perakendeciliği*, Anadolu Üniversitesi Yayını No: 2890, Eskişehir, Ocak 2013, ss. 49-71, <http://eogrenme.anadolu.edu.tr/eKitap/PMY208U.pdf>, (Erişim Tarihi: 10. 01. 2014).
- Özer, Pınar Sural; et al. "Teknolojiye Hazırlık Düzeyinin Belirlenmesine Yönelik Bir Ölçek Uyarılama Çalışması", *İşletme Fakültesi Dergisi*, Cilt 12, Sayı 2, 2011, ss. 321-333, <http://asosindex.com/journal-article-fulltext?id=20363&part=1>, (Erişim tarihi: 01. 09. 2013).
- Parasuraman, A. "Technology Readiness Index (Tri), A Multiple-Item Scale to Measure Readiness to Embrace New Technologies", *Journal of Service Research*, May 2000, Vol. 2, No. 4, pp. 307-320, <http://jsr.sagepub.com/content/2/4/307.full.pdf+html>, (Erişim Tarihi: 15. 06. 2013).
- Pilavcı, Dilek "Bilgi Çağında Değişen Kariyer Anlayışı Ve Üniversite Öğrencilerinin Kariyer Tercihlerini Etkileyen Faktörler Üzerine Bir Uygulama", (Basılmamış Yüksek Li-

- sans Tezi), Çukurova Üniversitesi, Adana, 2007, <http://library.cu.edu.tr/tezler/6610.pdf>, (Erişim Tarihi: 12. 06. 2013).
- Pike, Gary R. "Students' Personality Types, Intended Majors, and College Expectations: Further Evidence Concerning Psychological and Sociological Interpretations of Holland's Theory", *Research in Higher Education*, Vol. 47, No.7, November 2006, pp. 801-822, <http://link.springer.com/article/10.1007%2Fs11162-006-9016-5#page-1>, (Erişim Tarihi: 10.08. 2013).
- Raub, Annalyse Callahan. "Correlates of Computer Anxiety in College Students", (Unpublished doctoral dissertation), University of Pennsylvania, PA., 1981, <http://search.proquest.com/docview/303158028/BOE84214CA7345BDPQ/3?accountid=15875>, (Erişim Tarihi: 18. 01.2014).
- Robertson, Alastair; Soopramanien, Didier and Robert Fildes, "A Segment-Based Analysis of Internet Service Adoption Among UK Households", *Technology in Society*, 29, 2007, pp. 339-350, <http://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S0160791X0700322#>, (Erişim Tarihi: 10. 08. 2013).
- Røpke, Inge; Christensen, Haunstrup Toke and Jensen, Ole Jesper. "Information and Communication Technologies- A New Round of Household Electrification", *Energy Policy*, Volume 38, Issue 4, April 2010, pp. 1764-1773, <http://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S0301421509009021>, (Erişim Tarihi: 10. 08. 2013).
- Senemoğlu, Nuray. *Gelişim, Öğrenme ve Öğretim, Özsen Matbası*, Ankara 1998.
- Ulusoy, Ayten. *Gelişim ve Öğrenme. Anı Yayıncılık*, Ankara 2006.
- Ünlü, Sezen. "Kişilik Kuramları" içinde Ayhan Hakan (Edt.), *Psikoloji*, Anadolu Üniversitesi Yayın No: 1288, 2001, <http://w2.anadolu.edu.tr/aos/kitap/ehsm/1024/unite08.pdf>, (Erişim Tarihi:11.01.2014).
- Silah, Mehmet. *Sosyal Psikoloji Davranış Bilimi*, Seçkin Kitabevi, İkinci Baskı, Ankara 2005.
- Soysal, Abdullah. "Çalışma Yaşamında Kişilik Tipleri: Bir Literatür Taraması", *Çimento İşveren Dergisi*, Ocak 2008, ss.4-19, <http://www.ceis.org.tr/dergiDocs/makale129.pdf>, (Erişim Tarihi:14.01.2014).
- Taylor, Shirley; Todd, Peter. "Decomposition and Crossover Effects in The Theory of Planned Behavior: A Study of Consumer Adoption Intentions", *International Journal of Research in Marketing*, Volume 12, Issue 2, July 1995, pp. 137-155, <http://www.sciencedirect.com/science/article/pii/016781169400019K>, (Erişim Tarihi: 16. 06. 2013).
- Turan, Aykut Hamit. "İnternet Alışverişi Tüketici Davranışını Belirleyen Etmenler: Planlı Davranış Teorisi (TPB) ile Ampirik Bir Test", *Doğuş Üniversitesi Dergisi*, Cilt 12, Sayı 1, 2011, ss.128-143, <http://web.b.ebscohost.com/ehost/pdfviewer/pdfviewer?vid=2&sid=cff813f0-d2ed-4556-8c3a-b455e0e5e0ce%40sessionmgr115&hid=115>, (Erişim Tarihi: 05.08.2015).
- Worthman, Camille B.; Loftus, Elisabeth F and Marshall, Mary E. *Psychology*, 4th ed. New York, McGraw-Hill, 1992.
- Yen, Hsujju Rebecca. "An Attribute-Based Model of Quality Satisfaction for Internet Self-Service Technology", *The Service Industries Journal*, Vol. 25, No. 5, July 2005, pp.641-659, <http://www.tandfonline.com/doi/pdf/10.1080/02642060500100833>, (Erişim tarihi: 10. 06. 2013).
- Gary R. Pike, "Students' Personality Types, Intended Majors, and College Expectations:Further Evidence Concerning Psychological and Sociological Interpretations of Holland's Theory", *Research in Higher Education*, Vol. 47, No.7, Nov. 2006, pp.801-822, <http://link.springer.com/article/10.1007%2Fs11162-006-9016-5#page-1>, (Erişim Tarihi: 10. 08. 2013).